

La interpretació dels pronoms de subjecte en català: discernint el rol de factors discursius, sintàctics i d'ordre lineal

Núria de Rocafiguera i Aurora Bel (Universitat Pompeu Fabra)

La resolució de l'anàfora pronominal és un fenomen lingüístic no categòric ni unívoc que requereix la integració d'informació de diferents dominis lingüístics (Arnold, 2010) i que forma part de la interfície sintaxi-pragmàtica (Sorace, 2011). D'acord amb les prediccions de la Hipòtesi de la Posició de l'Antecedent (Carminati, 2002), formulada per a l'italià i vàlida també per al català (Bel i García-Alcaraz, 2018; Mayol i Clark, 2010), els pronoms de subjecte nuls tendeixen a preferir antecedents en posició de subjecte (o SpecIP) i els pronoms explícits, antecedents en posició d'objecte (o diferent de SpecIP). En termes discursius, tradicionalment s'han associat els pronoms nuls a la funció pragmàtica de manteniment de tòpic i els pronoms explícits a l'expressió de canvi de tòpic (Bel, Perera i Salas, 2010; Lozano, 2009). Tot i que s'ha demostrat que els factors discursius també modulen la interpretació pronominal, més enllà dels factors sintàctics (Bader & Portele, 2019; Colonna et al., 2012), ben pocs estudis n'han investigat els efectes en llengües de subjecte nul (de la Fuente, 2015). Així doncs, les nocions de tòpic i de subjecte sovint s'han solapat. En aquest estudi, ens proposem investigar fins a quin punt són factors discursius (tòpic vs. focus), sintàctics (subjecte vs. objecte) o d'ordre lineal (SVO vs. OVS) els que determinen la interpretació dels pronoms de subjecte, nuls i explícits, en català.

Per fer-ho, 94 parlants de català van completar una tasca de selecció forçosa en què se'ls demanava interpretar un pronom de subjecte ambigu escollint entre dos antecedents plausibles (subjecte o objecte), vegeu (1). En el disseny de la tasca (2×4), es va manipular el tipus de pronom (nul o explícit) i l'estructura informativa de les frases (no marcades; dislocació a l'esquerra de l'objecte, CLLD; focalització del subjecte via oració clivellada, exemple (1); o focalització de l'objecte via oració clivellada).

- (1) *Va ser la Laura qui va espantar la Maria quan va entrar a l'habitació.*
(subjecte focalitzat, pronom nul)
¿Qui va entrar a l'habitació?
Laura / Maria (antecedent subjecte vs. objecte)

Els resultats, analitzats amb un model de regressió logística, indiquen que els pronoms nuls només mostren un biaix cap al subjecte en les estructures no marcades i de focalització de l'objecte, dos contextos en què subjecte i tòpic coincideixen en el mateix antecedent (semblant als resultats de de la Fuente, 2015, per al castellà). Per altra banda, els pronoms explícits només mostren un biaix cap a l'objecte en estructures no marcades i de focalització del subjecte, dos contextos en què l'antecedent objecte roman *in situ*. Així doncs, pronoms nuls i explícits mostren diferents graus de sensibilitat a factors discursius, sintàctics i d'ordre lineal (Kaiser i Trueswell, 2008) ni estar en distribució complementària (Torregrossa et al., 2020). Aquestes dades experimentals aporten noves perspectives a les propietats interpretatives dels pronoms: mentre que els pronoms nuls són sensibles a la interacció entre factors sintàctics i discursius —sense que uns

prevalguin sobre els altres—, la interpretació dels pronoms explícits sembla guiada per factors estructurals (funció sintàctica i ordre lineal).

Referències

- Arnold, J. E. (2010). How Speakers Refer: The Role of Accessibility. *Language and Linguistics Compass*, 4(4), 187-203. <https://doi.org/10.1111/j.1749-818X.2010.00193.x>
- Bader, M., i Portele, Y. (2019). The interpretation of German personal pronouns and d-pronouns. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft*, 38(2), 155-190. <https://doi.org/10.1515/zfs-2019-2002>
- Bel, A., i García-Alcaraz, E. (2018). Pronoun interpretation and processing in Catalan and Spanish bilingual and monolingual speakers. A A. Cuza i P. Guijarro-Fuentes (Eds.), *Language Acquisition and Contact in the Iberian Peninsula* (pp. 37-62). De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9781501509988-003>
- Bel, A., Perera, J., i Salas, N. (2010). Anaphoric devices in written and spoken narrative discourse: Data from Catalan. *Written Language & Literacy*, 13(2), 236-259. <https://doi.org/10.1075/wll.13.2.03bel>
- Carminati, M. N. (2002). *The processing of Italian subject pronouns*. University of Massachusetts Amherst.
- Colonna, S., Schimke, S., i Hemforth. (2012). Information structure effects on anaphora resolution in German and French: A crosslinguistic study of pronoun resolution. *Linguistics*, 50(5), 991-1013. <https://doi.org/10.1515/ling-2012-0031>
- de la Fuente, I. (2015). *Putting pronoun resolution in context: The role of syntax, semantics, and pragmatics in pronoun interpretation* [Tesi doctoral, Université Paris Diderot]. <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01535977>
- Kaiser, E., i Trueswell, J. C. (2008). Interpreting pronouns and demonstratives in Finnish: Evidence for a form-specific approach to reference resolution. *Language and Cognitive Processes*, 23(5), 709-748. <https://doi.org/10.1080/01690960701771220>
- Lozano, C. (2009). Pronominal deficits at the interface: New data from the CEDEL2 corpus. A C. M. Bretones Callejas (Ed.), *Understanding Language and Mind: Applied Linguistics Now* (pp. 213-227). Universidad de Almería.
- Mayol, L., i Clark, R. (2010). Pronouns in Catalan: Games of partial information and the use of linguistic resources. *Journal of Pragmatics*, 42(3), 781-799. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2009.07.004>
- Sorace, A. (2011). Pinning down the concept of “interface” in bilingualism. *Linguistic Approaches to Bilingualism*, 1(1), 1-33. <https://doi.org/10.1075/lab.1.1.01sor>
- Torregrossa, J., Andreou, M., & Bongartz, C. M. (2020). Variation in the use and interpretation of null subjects: A view from Greek and Italian. *Glossa: A Journal of General Linguistics*, 5(1). <https://doi.org/10.5334/gjgl.1011>